Viyana'da Türkler

AVRUPALI BİR YAHUDİ CEMAATİ

HOHENEMS YAHUDİ MÜZESİNDE BİR SERGİ

5 NİSAN – 2 EKİM 2011 TARİHLERİ ARASINDA

JÜDISCHES MUSEUM HOHENEMS

Viyana'da Türkler

Avrupalı Bir Yahudi Cemaati

Hohenems Yahudi Müzesinde Bir Sergi
5 Nisan – 2 Ekim 2011 Tarihleri Arasında
Açılış: Pazar, 3 Nisan 2011, saat 11:00, Salomon Sulzer Salonu

Başkent Viyana'daki Yahudi Müzesi tarafından düzenlenen bu sergi, Avusturya ile Türkiye arasındaki tarihi geçmişe ilişkin şaşırtıcı görüş noktalarını ortaya çıkartmakta, aynı zamanda batıdaki ve doğudaki Yahudilerin ilişkilerine ve Avrupa'ya göç tarihi konularına ışık tutmaktadır.

1492 senesinde İspanya'da Arap müslüman hükümdarlığının son bulmasıyla İspanya'daki Yahudiler İspanya topraklarından göçe zorlanıp atıldılar.

Göçe zorlanan mühacirlerin çoğu Osmanlı İmparatorluğuna sığınma imkanı buldular. Bunun neticesinde Avrupa'nın birçok yerlerinde yeni Sefardin Yahudi diaspora merkezleri oluştu.

Sefardin diye adlandırılan aslen İspanyol Yahudi kökenliler, Osmalı İmparatorluğunun çeşitli yeni bölgeleri işgal etmesiyle özellikle Balkanlarda kültürel ve ticari gelişmiş yahudi toplulukları oluşturmuşlardır. Türklerin bu bölgelerden çekilmelerinden sonra da bu merkezler konumlarını muhafaza etmişlerdir. Bu topluluklar kendilerine has zengin, İspanyol ve Türk kültürlerinden esinlenmiş kültürlerini de muhafaza etmişlerdir. Burada söz konusu kültür öğeleri dinsel örf ve adet, dil, literatür, müzik, gıda ve beslenme alanlarında kendine has özellikleriyle günümüze kadar muhafaza edilmiştir.

Avusturya Habsburg Devletiyle Osmanlı İmparatorluğu arasında yapılan barış mukaveleleri çerçevesinde Türk Yahudiler Viyanaya geldiler. Sergi bu kapsamda kurulan Sefardin Türk cemaatlerinin doğu ve batı dünyası arasında oynadıkları elçi rolünü anlatmaktadır.

Sergi tüccarlardan ve yenilikçi bağlantı ağlarından, alimlerden, hahamlardan, yazarlardan ve müzikçilerden bahsetmektedir.
Bu sergi kültürel miraslarını tüm dünya ile paylaşan bu cemaatlerin en nihayet imhasını ve Viyana ve Avusturya tarihi hafızalarından itilmelerinin hikayesini de anlatmaktadır.

Zirkusgasse'de bulunan Türk Tapınağı (Sefarad cemaatinin sinagogu), Viyana 1900; Viyana Yahudi Müzesi

Refakat programı

Cuma, 6 Mayıs 2011, saat 20:00 | Remise Bludenz
Cumartesi, 7 Mayıs 2011, saat 20:00 | Salomon Sulzer Salonu, Hohenems

Saltiel Ansamblesi: Boda. Sefardin Düğün Şarkıları.

Aron Saltiel bu harika programında Balkanlardan ve Türkiye'den Sefardin düğün şarkılarını takdim etmektedir. Şarkılarda söylenen, enstrümanlarla çalınan ve dans şeklinde oynanan geleneksel bir müzik: Örneğin düğün hediyelerinin hazırlanması ve sergilenmesinde, hediyelerin takas edilmesinde, nikah mukavelesinin imzalanmasında, gelinin methedilmesinde veya gelinin adına mikve denilen dini geleneksel banyo suyuna batırılmasında, sinagogtaki dini seremoniyi veya evlendikten bir hafta sonraki seremoniyi konu edinen müzik, dans ve şarkı parçaları sunulmaktadır. Aron Saltiel uzun yıllardan beri Türk, Bosnalı ve Yunan Sefardinlerin şarkılarını toplamakta, kayıt etmekte ve bu konularda arşivleri araştırmaktadır. Bu konser Akdeniz Yahudilerinin müzik dünyasını yeniden keşfetmekte, hem sinagog müsikisinden, hem de Yakın Doğunun müsikisinden nasıl etkilendiğini ortaya sermektir.

© Aron Saltiel, Graz

Şarkı söyleyenler: Aron Saltiel, Rivka Saltiel, Lisa Saltiel-Bernardini ve Thomas Bernardini. Bu şarkıcılara Türkiye'den ve İstanbul çingene kökenli şu değerli müzisyenler eşlik etmektedir: Turay Dinleyen (Keman), Ferruh Yarkin (Kanun) und Fahrettin Yarkin (Perküsyon). Parçalar büyüleyici zengin taksimleri de birlikte sunulmaktadır.

Şarkılar, adına Ladino veya Spanyol denilen bir dilde sunulmaktadır. Ladino 1492 sonrasında İspanya'dan kovulup Osmanlı İmparatorluğu topraklarına sığınıp oralara yerleşen ve Türklerin hükümdarlığı altında dini hürriyete sahip olan Yahudilerin dillerinden birini oluşturmaktadır.

Düzenleyen: Hohenems Yahudi Müzesi, Bludenz Kultur, Emsiana 2011, Jugend- und Bildungshaus St. Arbogast
Giriş bileti: € 20,- (Önceden satın alınırsa: € 18,-)

Bludenz konseri için biletler ve bilgiler:
Bludenz Kultur, Werdenbergerstraße 42, 6700 Bludenz,
T +43(0)5552 63621 236, kultur@bludenz.at, www.remise-bludenz.at

Hohenems konseri için biletler ve bilgiler:
Jüdisches Museum Hohenems, Schweizer Straße 5, 6845 Hohenems,
T +43(0)5576 73989, office@jm-hohenems.at, www.jm-hohenems.at

Hanuka Şamdanı
Bosna Ende 19. yüzyıl
Viyana Yahudi Müzesi, Max Berger Koleksiyonu

Perşembe, 12 Mayıs 2011, saat 19:30 | Hohenems Yahudi Müzesinde

Yahudi Unutması. Viyana Sefardin Cemaatini Hatırlama Konusunun Ele Alınması.

Dr. Felicitas Heimann-Jelinek'in konferansı ve konuşması
(Viyana Yahudi Müzesinin şef kuratoru)

Viyana Türk Yahudi cemaatinin tarihi, uzun süre tarihi araştırmalarda adeta bir üvey çocuk muamelesi görmüştür. Ekonomik, sosyal ve kültürel güçlü bu Sefardin cemaatine bizzat Yahudiler arasında da ancak mütevazi bir ilgi gösterilmiştir. Bu gerçek, tarihi olaylara ilişkin unutma eğiliminin, sadece çoğunluğa sahip topluluklarda görülmediğini de vurgulamaktadır. Bizzat Yahudi cemaatleri de, bazı Yahudi gruplarının tarihini kısmen gözden ırak tutabilmektedir. Bunun çeşitli sebepleri olabilir. „Yahudi unutması" başlıklı konferans, bu özel minoritenin (azınlığın) aynı kökenli biraz daha büyük diğer bir minorite tarafından algılanmasını göstermektedir. Bu konferansta Viyana Sefardin cemaatinin tarihinin marjinallaşmasının (yan unsur olarak görülmesinin) sebeplerini ve Yahudi bilincinden itilmesini nedenleriyle göstermektedir.

Felicitas Heimann-Jelinek, Viyana Yahudi Müzesinin şef kuratorudur. Kendisinin yankı uyandıran sergi projeleri arasında „Maskeler. Şoa üzerine bir deneme" (1997) ve „Jetzt ist er bös, der Tennenbaum" (Çam ağacı şimdi kızgın) (2005) bulunmaktadır. Bayan Heimann-Jelinek müzeler konusunda çok sayıda yayının yazarıdır ve aynı zamanda Hohenems Yahudi Müzesi bilimsel kurulunda ve Vorarberg Eyalet Müzesi Bregenz'de bilimsel kurul üyesidir.

Marie-Louise Motesiczky,
Elias Canetti'nin portresi; Viyana Müzesi

Hohenems konseri için biletler ve bilgiler:
Jüdisches Museum Hohenems, Schweizer Straße 5
6845 Hohenems, | T +43(0)5576 73989
office@jm-hohenems.at | www.jm-hohenems.at
Giriş bileti: € 7,-/ € 4,-

Salı, 21 Haziran 2011, saat 19:30 | Hohenems Yahudi Müzesi

Türk Tarihi Sadece Türklere Ait Değildir. Kollektif Fantazilerin Gölgesinde Literatür ve Kimlik.

Zafer Şenocak ile (Berlin) okuma ve konuşma

Literatür, tarihi kendine konu edinirse, sadece tarihi romanlar ortaya çıkmamaktadır. Tasavvur unsuru, kollektif tarih hafızasını da sorgulamaktadır ve ayrıca bu unsurun konseptlerini araştırmaktadır. Roman, bir çağı ve tarihi olayları okuyucuların gözlerinde tüm tezat ve karmaşıklarıyla yeniden canlandırmaktadır.

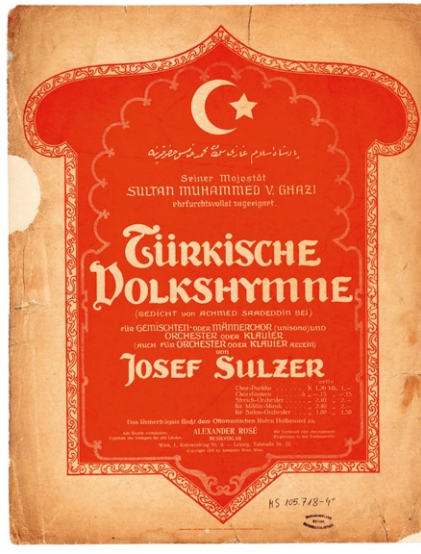

Josef Sulzer tarafından yazılan Türk Halk Marşı, Viyana 1915; Avusturya Milli Kütüphanesi, Viyana, Müzik Koleksiyonu

Yazar Zafer Şenocak, „Gefährliche Verwandtschaft" (Tehlikeli akrabalık) ve „Deutsche Schule" (Türkçe orijinal başlığı: Alman Terbiyesi, İstanbul 2007) başlıklı kitaplarıyla bağlantı kurmakta ve yirminci yüzyılda bir Türk milli kimliği oluşturma çabalarını eleştirisel bir gözle ele almaktadır: 1900 yıllarında Berlin, 1912 yıllarında Selanik, 1941 yılında İstanbul, 1915 yıllarında Osmanlı İmparatorluğunun Ermeni illeri ve nihayet 1943 yılında Filistin. Tüm bu yerler ve tarihler, romanlardaki protagonistlerin hayat hikayelerinde ve tarihlerinde ortaya sergilenmektedir. Çünkü Türk kimliği, sadece Ankara tarafından tanımlanamaz.

Zafer Şenocak 1961 Ankara doğumlu olup 1970 yılından beri Almanya'da ve şu sıralarda Berlin'de yaşamaktadır. Hem Türkçe hem Almanca dilli bir yazar olarak çalışmakta, roman, esey ve şiirler yazmaktadır. Almanca olarak son yayını: Deutschsein – Eine Aufklärungsschrift (Alman Olmak – Bir Klavuz), edition Körber-Stiftung, Hamburg.
Giriş bileti: € 7,-/ € 4,-

Salı 28 Haziran 2011, Saat 19:30
Hohenems Yahudi Müzesi

Günümüzde Türkiyede'ki Yahudiler – Sefardin Mirası ve Çelişkili Güncel Durum.

Dr. Robert Schild (İstanbul)

Antik çağlardan başlayarak, Sefardinlerin Osmanlı İmparatorluğuna göçleri, bunların müslümanlarla, Yunanlılarla ve Levantinlerle karışmaları, cumhuriyetin kurulmasına ve nihayet günümüze kadar gelişmeler: Türk Yahudiler kendilerini ne derece rahat hissettiler ve bugün kendilerini nasıl hissetmektedirler?

Robert Schild 1950 İstanbul doğumludur ve Yahudi bir Avusturyalı kimliğiyle, Sefardin Türk eşiyle birlikte, bugün halen İstanbul'da yaşamaktadır. Robert Schild özellikle Yahudi kültürü ve günümüz Yahudileri konularında eseyler yazmaktadır. Türkiye'deki Aşkenazimler konusunda yazılarını topladığı bir kitap ve Sefardin yazarların lirik antolojini („Sandverwehte Wege", Landeck 2001) ("Kumda Kaybolan Yollar"), yazmıştır. Bunun yanısıra İstanbul'dan yayın yapan „Açık Radyo" müzik programına katkıda bulunmakta ve İstanbul'da yayınlanan „Şalom" isimli bir haftalık derginin kültür redaktörü olarak çalışmaktadır. Bu sıralarda bir Türk yayınevi için Yahudi mizahı konusunda bir kitap hazırlamaktadır.

Hohenems konseri için biletler ve bilgiler:
Jüdisches Museum Hohenems, Schweizer Straße 5
6845 Hohenems, | T +43(0)5576 73989
office@jm-hohenems.at | www.jm-hohenems.at
Giriş bileti: € 7,-/ € 4,-

Seder Tefilot (Kabala dua kitabı); Gross Aile Koleksiyonu, Tel Aviv

Salı 12 Haziran 2011, saat 20:00
Salomon-Sulzer-Salonu, Hohenems

Engizisyon Sarayından Viyana Şatosuna – Tütün Baronu Diego de Aguilar ve Avusturyalı Sefardinler.

Dr. Michael Studemund-Halévy (Hamburg)
Avrupa Yaz Üniversitesinin Yahudilik Araştırmaları çerçevesinde bir konferansı.

Konverso ve tütün monopolcüsü baron Diego de Aguilar alias Moses Lopez Pereira (1699-1759), kral VI. cı Karl ve kraliçe Maria Theresia'nın saray personeline mensup bir Yahudidir ve Viyana Sefardin cemaatinin kurucusu ve koruyucusu olarak bilinir. Maceralı geçmişi elde mevcut pek az sayıda Sefardin metinleri yardımıyla açıklanıp incelenmektedir. Bu metinler İspanyol Yahudilerinin dilinde Galata'da (1877) Turnu Severin'de (1886) ve Viyana'da (1888, 1904), ve İbranice olarak (1873), Yidiş dilinde (1890) ve nihayet Almanca olarak (1854, 1895) yayınlanmıştır.

Lengüist ve romanist, şarkiyatçı ve balkan bilimci Michael Studemund-Halévy şu sıralarda Hamburg Üniversitesinde Alman Yahudilerin Tarihini İnceleme Enstütüsünde görevli olup Yahudi İspanyolcası konusunda bir öğretim görevlisidir. Psikolengüistik, Yahudi İspanyolcası ve Hamburglu eski Marrane cemaati tarihi alanlarında çok sayıda yayınları mevcuttur.

ücretsiz

11 ile 15 temmuz 2011 tarihleri arasında, saat 9:00 – 10:30 arasında (Hohenems Yaz Üniversitesi Yahudlik Araştırmaları çerçevesinde)

İspanyol Yahudileri Diline Pratik Bir Giriş.

Dr. Michael Studemund-Halévy (Hamburg)

Yudezmo (Yahudi İspanyolcası, Ladino, Espanyolit, Spanyolca, Romanse, Sefardin, Lingua Muestra, Balkan İspanyolcası dillerini kapsamaktadır), Yidiş ve Yahudi Arapçası yanısıra en önemli Yahudi yani Musevi dillerinden biridir. Yudezmo, Yahudi Romanistik dillerinden biridir ve eskiden İbrani Raşi türü yazıyla basılmış ve Solitreo yazısıyla yazılmıştır. Yudezmo önemli bir literatür ve iletişim dili sayılır. Yudezmo İkinci Dünya Savaşından evvel özellikle Güneydoğu Avrupa'da ve Türkiye'de yaşayan yarım milyondan fazla insanın ana dilidir. Yudezmo bugün için sadece İstanbul'da ve İzmir'de, Kudüs'te ve Tel Aviv'de, Sofya'da Plovdiv'de ve Selanik'de konuşulmaktadır. 19.cu yüzyılda Viyana aydın İspanyol Yahudilerinin bir merkezi haline gelmiştir. Bu devirde Viyanalı yayıncılar Yahudi İspanyolcası dilinde Güneydoğu Avrupa'ya yönelik mahzorim, siddurim, haggadot, romanlar, tiyatro parçaları ve mecmualar yayınlamışlardır.

Kursa katılmak, ancak Hohenems Yaz Üniversitesi Yahudi Araştırmalarına 2011 yılında kayıtla mümkün olabilmektedir.
Bilgi: office@jm-hohenems.at
(Katılma ücreti geceleme ücreti hariç: 75,- Euro)

Bu sergiye ilişkin bir katalog yayınlanmıştır:
Viyana'da Türkler. Bir Yahudi Cemaatinin Tarihi.
Viyana Yahudi Müzesi adına yayınlayanlar: Felicitas Heimann-Jelinek, Gabriele Kohlbauer-Fritz und Gerhard Milchram, fiyatı 29,80 Euro.
Bu yayın Hohenems Yahudi Müzesi üzerinden satın alınabilir.

Viyana'da Türkler

Avrupalı Bir Yahudi Cemaati

Konsept Felicitas Heimann-Jelinek
Kuratorlar Felicitas Heimann-Jelinek, Gabriele Kohlbauer-Fritz, Gerhard Milchram
Sergi mimarlığı Martin Kohlbauer
Grafik Dizayn ve Uyarlama Hohenems atelier stecher (Roland Stecher ve Thomas Matt), Götzis – Maria-Anna Friedl, Wien katkılarıyla
Sergi organizasyonu Hanno Loewy, Birgit Sohler
Hohenems sergi sekreterliği Gerlinde Fritz
Viyana sergi sekreterliği Naomi Kalwil
Konservatorik danışman Bettina Dräxler
Tercüme Sait Kont, Birol Kilic
Editörlük Wiebke Krohn
İletişim Tanja Fuchs (Hohenems), Hannah Landsmann (Wien)
Kamu çalışmaları Birgit Sohler

sol: Rimmonim (Tora uçları) Osmanlı İmparatorluğu, 1600 civarı; Budapeşte Yahudi Müzesi

sağda: Arditti Ailesinin düğün fotoğrafı, Viyana 1900 civarı; Beth Hatefutsoth, Tel Aviv

Tapınak giriş bileti
Azra Aksamija ve
Dietmar Offenhuber
Boston 2010

Müze ve kahvenin açılış saatleri

Salıdan pazara kadar saat 10:00 – 17:00
ve tatil günlerinde.

Kamuya açık sergi rehberliği

Ayın her 1. pazar günü saat 11:30
1.5. / 5.6. / 3.7. / 7.8. / 4.9. / 2.10.
Ayın 3. Çarşamba günü saat 18:00
20.4. / 18.5. / 15.6. / 20.7. / 17.8. / 21.9.

Gruplar için rehberlik hizmeti

Müzenin açık olduğu günlerde
mümkündür.
Önceden başvuru gereklidir.
Başvuru için: Gerlinde Fritz
fritz@jm-hohenems.at
T +43(0)5576 73989

Hohenems Yahudi Müzesi

Schweizer Strasse 5
A-6845 Hohenems
T +43(0)5576 73989
E-Mail: office@jm-hohenems.at
www.jm-hohenems.at

Yol tarifi

Bu projeyi önemli ölçüde destekliyenler

Collini, Hohenems
René ve Susanne Braginsky Vakıfı, Zürih
Vorarlberg Yeşil Eğitim Merkezi
Dr. David ve Jemima Jeselsohn, Zug
Wilhelm ve Josefine Otten, Hohenems
Telli Arslan, Innovation Events, Dornbirn
VKW Vorarlberg Enerji Santralları A.Ş.
Firma Tectum Düz Dam ve Duvar Sistemleri, Hohenems
Firma Eisenstein Tekstil, Feldkirch
Firma Mary Rose, Dornbirn
VEM, Vorarlberg Elektro ve Metal Endüstrisi, Feldkirch
Vorarlberg İktisat Odası, Endüstri Bölümü, Feldkirch
Lustenau Belediyesi
Altach Belediyesi
Hohenems Belediyesi
Vorarlberg Eyalet Hükümeti, Kültür Dairesi
Hohenems Yahudi Müzesi Destekleme Derneği

İsmail Acar All Sultans Triptych, İstanbul 2009

Ismail Acar: All Sultans Triptych, Istanbul 2009